

С Т А Н О В И Щ Е

за избор на професор по професионално направление: 3.2 Психология
(Обща и възрастова психология), обявен за нуждите на СУ

Автор на становището: проф. д-н Клавдия Сапунджиева, СУ

В конкурса участва само един кандидат – доц. д-р Маргарита Ангелова Бакрачева. Конкурсът е обявен в ДВ, бр. 22 от 16. 03. 2021 г. По процедурата няма нарушения, а представеният комплект от документи е съобразен с Правилника за развитие на академичния състав на СУ. Кандидатът отговаря на националните изисквания за участие в конкурса.

1. Биографични данни и преподавателски статус

Маргарита Бакрачева е родена на 19. 04. 1976 г. Тя е магистър по педагогика, специалност „Социална педагогика” на СУ. Тя е доктор е по психология от 2003 г. В момента е доцент по психология към СУ, катедра „Социална педагогика и социално дело” и е заместник-декан на Факултета по науки за образованието и изкуства. Маргарита Бакрачева е авторитетен преподавател, учител, ръководител на проекти, изследовател с широки интереси и със силна академична активност. Член е на Съюза на учените в България, на Дружеството на психолозите в България, на Дружеството на Българската асоциация за тренинг и развитие, член е на редколегии на български и международни научни списания. Има и три престижни научни

награди. Ръководител е на дипломанти и успешно защитили докторанти (3). Конкурсът е осигурен с необходимите часове и лекционни курсове.

2. Научно творчество и приноси на кандидата

Маргарита Бакрачева е автор на многобройни публикации от различен научен жанр. Те я представят като активен автор и изследовател в полето на психологията. Общият им брой е 111. В конкурса доц. Бакрачева участва с 56 публикации, които напълно покриват националните изисквания за професор – хабилитационен труд, 2 други публикувани монографии, статии и доклади в реферирани и индексирани издания (4), публикации в нереперирани, но рецензирани издания, студии (2), самостоятелни глави в колективни монографии (3).

Основният хабилитационен труд „Идентичност и справяне със стреса” (2017) е посветен на връзките между идентичността и копинг стратегиите, като основна теза е, че в индивидуален аспект активните копинг стратегии стимулират изграждането на идентичността. На тази основа е предложен модел за формиране на умения за себerefлексия и справяне със стреса. Това е *реален принос*, насочен към идентичността и определянето на най-адаптивните стратегии за справяне. Тази изследователска линия е продължена в другите две монографии, представени за конкурса. Монографията „Проактивен майндфулнес – пътища към психично благополучие и процъфтяване” (2020) представя резултатите от три изследвания, чрез които се очертават някои от възможните пътища към процъфтяването и нагласата за най-ефективни индивидуални избори. Това са научни обобщения с *реален принос* за практическото научаване на начините и пътищата към процъфтяването и удовлетвореността от живота. Особен интерес представляват и

результатите, представени в монографията „Многото лица на Аз-а (Образ за себе си в съвременната реалност)” (2019), защото са насочени към интересите и ценностите на младите хора, както и на възможните начини за стимулиране на просоциалното поведение чрез виртуално взаимодействие. Това е *принос* с ресурс и за бъдещи изследователски търсения.

Останалите публикации обхващат различни тематични полета на психологията, както и различни приложни модели и скали:

- Стратегии за управление на стреса и модели за саморефлексия (3.1, 4.1, 4.2, 7.22, 7.26, 7.39, 7.32, 7.38, 7.39, 7.40, 10.1, 10.2).
- Проблемите, свързани с психичното благополучие и моделите/програмите за научаване и реализиране на най-ефективните индивидуални избори (3.1, 4.1, 4.2, 7.1, 7.2, 7.12, 7.38, 7.39, 7.40).
- Психосоциална идентичност и адаптивни стратегии за себеутвърждаване (3.1, 6.4, 7.3, 7.5, 7.7, 7.11, 7.21, 7.24, 7.35, 7.41, 10.3).
- Виртуалната идентичност като компонент на общата самоопределеност (4.2, 7.4, 7.6, 7.9, 7.16, 7.20, 7.31).
- Модели за справяне със стреса и себесъхранение, скали за измерване на националната идентичност, степента на дереализация при използване на социалните мрежи, мотивацията за учене и др. (3.1, 4.1, 4.2, 6.1, 6.2, 7.15, 7.17, 7.18, 7.33, 9.1, 7.9, 7.25, 7.32, 7.34).
- Превенция на насилието чрез формиране на просоциални нагласи, асертивно поведение и преживелищно учене (4.2, 6.1, 6.2, 7.29, 7.37).

- Интеркултурен диалог и отговор на нуждите на лица с неравностойно положение (7.13, 7.28, 7.34, 7.36, 6.3, 7.27, 7.43).
- Образователен процес и родителски стил (7.23, 7.42, 9.2, 7.8, 7.10, 7.14, 7.19).

Публикациите са по темата на конкурса. Позоваванията са коректни, макар на места понякога да са в т. н. реферативен стил. Положителен е фактът, че кандидатът има публикации в международни издания и в сборници с международно участие. Положителен е и фактът на реакция и провеждането на актуални изследвания – напр. свързаните с Covid -19. Това е гаранция за научна рефлексия и в бъдеще. Положителен факт са и изследователското многообразие и разностранните интереси на доц. Бакрачева, както и ориентацията към интересни и малко проучени проблеми като: психологията във фотографията, приложението на социално конструктивистката теория в електронното обучение, татуировките – личен избор или форма на свързаност, мястото на етиката в психологическата практика и др.

Цялостното обобщение на постиженията на кандидата за професор е отразено в приносите, които са достоверни и коректни. Представен е и списък с достатъчен брой цитирания, съответен на изискваните показатели.

3. Критични бележки и препоръки

Въпреки че отчитам разностранните интереси и доминиращата практическа насоченост на кандидата, бих препоръчала едно бъдещо по-мощно и цялостно теоретико-историческо изследване в областта на общата психология.

4. Обобщение: Маргарита Бакрачева е учен и изследовател с разнообразни интереси, широка култура и усет към актуалните проблеми. Тя е авторитетен преподавател и уважаван колега със силна академична активност.

5. Заключение:

Въз основа на посочените научни постижения, позицията на кандидата сред академичната общност, на цялостната му преподавателска дейност и академична активност, давам своята *положителна* оценка и предлагам Маргарита Ангелова Стефанова- Бакрачева да бъде избрана на академичната длъжност “професор” в СУ „Св. Климент Охридски”, по професионално направление: 3.2 Психология (Обща и възрастова психология).

29. 06. 2021г.

Автор на становището:
(проф. дпн Клавдия Сапунджиева)